

Na Slovensku vyrobené potraviny a slovenské potraviny

Cieľ a zameranie aktivít: Cieľom aktivít je, aby sa žiaci oboznámili s najdôležitejšími pojmami vyhlásenej dennej témy – krajina pôvodu, výrobca, dovozca, distribútor, informácie na obale potravín a ich vyhľadávanie, Značka kvality SK (vrátane Značka kvality SK GOLD), slovenská potravina, slovenský poľnohospodársky produkt, kto a kedy udeľuje Značku kvality SK, aké kvality spĺňa produkt s touto značkou, prečo je vlastne dôležité konzumovať slovenské potraviny a pod. Ďalej si žiaci osvoja praktické zručnosti – vedieť vyhľadať na obale potravín krajinu pôvodu, dovozcu, distribútora, zloženie výrobku, rozdeliť potraviny na tie, ktoré sú vyrobené na Slovensku a tie, ktoré sú vyrobené v zahraničí, z potravín vyrobených na Slovensku vyselektovať iba potraviny so Značkou kvality SK, urobiť triedny prieskum zastúpenia jednotlivých potravín, kooperovať v skupine pri riešení úloh. Žiaci sa tiež naučia používať kritické myslenie pri výbere potravín, čítať informácie na obaloch s porozumením, budú vedieť vybrať najdôležitejšie informácie na obale výrobku, vybudujú si vzťah ku kvalitným slovenským potravinám, čo by malo mať za následok zvýšenie ich všímavosti pri nakupovaní a zvýšenie kupovania slovenských potravín so Značkou kvality SK.

Vyučovacie predmety: prírodoveda, matematika, slovenský jazyk a literatúra (čítanie), výtvarná výchova, 4. ročník.

Pomôcky: obaly z potravín (zbierať cca 7 dní vopred obaly z potravín, ktoré žiaci zjedia), pracovné listy, perá a pastelky, veľký tvrdý papier A0, strukoviny, disperzné lepidlo.

Príprava: Nevyhnutná je teoretická príprava učiteľa – podrobné naštudovanie problematiky na stránke:

<http://www.opotravinach.sk/sciences/view1level/Zna%C4%8Dka%20kvality%20SK>.

Postup / realizácia:

Realizáciu činností robíme za pomoci Pracovného listu.

- 1. Krajina pôvodu** – prečítať si úvodný text, vysvetlenie pojmov, praktické vyhľadávanie informácií na obaloch prinesených potravín. Vyplnenie tabuľky – názov výrobku, krajina pôvodu, výrobca, dovozca, distribútor – na vybraných 4 potravinách si precvičí každé dieťa. Zistíme, koľko potravín je vyrobených na Slovensku a koľko v zahraničí.
- 2. Značka kvality SK** – prečítanie a vysvetlenie pojmov podľa Pracovného listu, vymaľovanie jednotlivých symbolov. Práca v skupinách – výroba Značky kvality SK zo strukovín nalepovaním disperzným lepidlom na tvrdý papier.
- 3. Práca s tabuľkou** – žiaci na základe údajov z tabuľky doplnia text, vyhľadajú a dajú do súvisu jednotlivé údaje.

- 4. Praktické činnosti v skupinách** – rozdelíme deti do skupín po 4 – spoja si obaly z potravín vyrobených na Slovensku. Potom z nich vyberú iba potraviny označené Značkou kvality SK. Tieto potraviny potom spisujú do tabuľky – vyhľadajú údaje: názov výrobku, výrobca, miesto výroby, prvé tri zložky výrobku. Nakoniec tieto výrobky spočítame, urobíme štatistiku a nalepíme ich na plagát, ktorý vyvesíme na nástenke v škole.

Zhrnutie: Žiakom sa všetky aktivity veľmi páčili, majú veľa nových vedomostí, o tejto téme mali naozaj veľmi slabé informácie. Výsledky triedneho prieskumu: z celkového počtu 295 prinesených obalov z potravín bolo iba 87 potravín vyrobených na Slovensku (čo je cca 30%). Z 295 potravín, ktoré deti zjedli, bolo iba 11 potravín označených Značkou kvality SK (cca 4%), čo sme spoločne s deťmi vyhodnotili ako veľmi malý podiel. Samotné deti sa vyjadrili, že by to radi napravili a budú sa snažiť čítať informácie na obale a kupovať v prvom rade výrobky označené symbolom Značka kvality SK.

Prílohy:

PRACOVNÝ LIST

Krajina pôvodu je tá krajina, kde bola potravina úplne získaná (vypestovaním plodín, dochovaním zvierat na mäso, mlieko či vajcia) alebo tam bola táto potravina vyrobená. Krajina pôvodu býva väčšinou uvedená na obale potravín. Ak je to však potravina z dovozu (nevyrobené na Slovensku), niekedy je krajina pôvodu neznáma (neuvádza sa na obale). Na obaloch sa dozvieme **výrobcu** (KTO alebo AKÁ FIRMA vlastne potravinu vyrobila) a **dovozcu** (ten, kto potravinu dovezie na Slovensko) alebo **distribútora** (ten, kto riadi predaj potraviny do obchodov).

Vyber si 4 obaly z potravín a do tabuľky zapíš zistené údaje:

Názov výrobku	Krajina pôvodu	Výrobca	Dovozca	Distribútor

Značka kvality SK je akoby „medaila“ pre naozaj kvalitné slovenské výrobky. Je to označenie takého výrobku, ktorý spĺňa dve najdôležitejšie podmienky:

1. je vyrobený na Slovensku.
2. aspoň 75% surovín (aj viac), z ktorých sa výrobok skladá, sú dopestované alebo vychované na Slovensku.

Značku kvality SK má dnes 1 159 výrobkov. Podnikov (výrobcov), ktoré sú držiteľmi tejto značky, je 145.

Slovenský poľnohospodársky produkt je taká potravina, ktorá bola vypestovaná alebo zberaná v Slovenskej republike. Slovenská potravina musí tiež spĺňať tie isté podmienky, ako Značka kvality SK.

Správne vyfarbi logo Značka kvality SK a Slovenská potravina:

Existujú aj potravinárske výrobky, ktoré sú extra kvalitné a boli na 100 % vyrobené zo slovenských surovín na území Slovenska – tieto výrobky získali Značku kvality SK GOLD.

Zapamätaj si: Potraviny vypestované na Slovensku sú pre Slovákov najzdravšie a pre zdravý vývoj organizmu najdôležitejšie ☺.

Značku kvality SK vlastní Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a udeľuje ju Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky. Ak výrobok aj jeho výrobca splní všetky náročné kritériá, získava Značku kvality SK, ktorá sa slávnostne udeľuje na medzinárodnom veľtrhu Danubius Gastro v Bratislave (každý rok v januári) alebo na medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstave Agrokomplex v Nitre (každoročne v auguste).

Aké sú **podmienky pre získanie Značky kvality SK**? Je ich veľmi veľa, vyberieme aspoň najdôležitejšie:

1. Senzorické kvality (zmyslové) – napr. chuť, vôňa, farba výrobku.
2. Zdravotné kvality – obsah zdraviu prospešných zložiek.
3. Úžitkové kvality – trvanlivosť, použiteľnosť, cena, čas na prípravu...
4. Ekologické kvality – spotreba energie a vody pri výrobe potraviny, aké obaly sú použité a pod.

Vyfarbi červenou farbičkou vlastnosti výrobku, ktoré sú podľa teba kľúčové – najdôležitejšie.

Tabuľka udeľovania Značky kvality SK v jednotlivých rokoch:

rok	počet výrobcov	počet výrobkov
2004	7	17
2005	16	46
2006	12	44
2007	36	116
2008	44	156
2009	39	108
2010	32	115
2011	23	60
2012	34	104
2013	53	257
2014	49	148
2015	72	283
2016	42	202

Poznámka: Zoznam výrobkov so Značkou kvality SK nájdeš na: www.znackakvality.sk

Doplň text na základe údajov z tabuľky:

Značka kvality SK sa začala udeľovať v roku _____, kedy ju dostalo iba _____ výrobkov. Najviac výrobkov – až _____ sa mohlo touto značkou pýšiť v roku _____.

V roku 2016 dostalo ocenenie Značka kvality SK 42 _____.

Od roku 2004 do roku 2016 vzrástol počet výrobkov ocenených touto značkou až o _____! Zvyšoval sa počet výrobkov vždy, alebo niekedy aj klesol? Počet ocenených výrobkov klesol v rokoch: _____.

Prečo asi?

PRAKTICKÁ ČINNOSŤ V SKUPINÁCH: Zisti, či máš ty alebo niekto zo skupiny obal z potraviny označenej Značkou kvality SK. Ak áno, zapíš potrebné informácie z obalu do tabuľky. Potom si môžeš výrobky aj nakresliť a spoločne si urobíme výstavu týchto výrobkov.

NÁZOV VÝROBKU	VÝROBCA	MIESTO VÝROBY	PRVÉ TRI ZLOŽKY VÝROBKU

Z celkového počtu výrobkov, ktoré zjedli štvrtáci za 1 týždeň - _____ bolo označených Značkou kvality SK _____ výrobkov. Je to _____ %.

Myslím si, že je to (zakrúžkuj svoj názor):

DOSTĽ ☺   MÁLO   VEĽMI MÁLO ☹

Vypracovala: Základná škola s materskou školou Chorvátsky Grob,
Školská 268/4, 90025 Chorvátsky Grob, 900 25